

KOMPLEX ÉS HUMÁN ISMERETEK

9/AJTP

HELYI TANTERV

2019

Készült a 2012. évi kerettantervi ajánlás alapján

I. Célok és feladatok

Célok:

A történelem alapvető korszakainak áttekintésével olyan szintre hozni a tanulók múltismeretét, melyre ráépíthető a gimnáziumi történelem tantárgy. Az események közül csak a legmeghatározóbbakat kell kiemelni, nagy hangsúlyt kell kapnia történelem folyamatszerűségének, a sokoldalú összefüggések bemutatásának. A korszerű történelemszemléletnek megfelelően törekedni kell arra, hogy a képzőművészet - történet néhány kiemelkedő alkotása kapcsolódjon egy-egy történelmi korhoz, esetenként ez álljon a középpontban. A tanuló ismerje föl, hogy múlt - jelen - jövő egymástól elválaszthatatlanok.

Feladatok

Anyanyelvi kompetencia: Hallott és olvasott szöveg értése, szóbeli és írásbeli szövegalkotás különböző beszédhelyzetekben, az érvelés képessége, az esztétikai minőség iránti tisztelet.

Digitális kompetencia: Az IST kritikus használata az információszerzés terén, használata a kommunikációban.

Hatékony, önálló tanulás: Kitartó tanulás. Tanulásszervezés. IST eszközök használata. Saját tanulási stratégia. Együttműködés a társakkal, a tudás megosztása.

Szociális és állampolgári kompetencia: A társadalmi folyamatok, struktúrák, a demokrácia alapelveinek ismerete. Beilleszkedés a közösségbe. A közjó iránti cselekvő elkötelezettség. Tolerancia. Szolidaritás.

Kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia: Tervezés. egyéni és páros, csoportos munkavégzés. Értékelés. Kreativitás fejlesztése.

Esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség: Befogadás és önkifejezés – különböző művészeti ágakban.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret: Önmegismerés, önkontroll, önállóság, az önfejlesztés igényének és képességének fejlesztése.

Hon- és népismeret: Fejlődjön a tanulóban az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a nemzet múltjának, jelenének ismerete, értékeinek tisztelete. Legyen harmonikus kapcsolatban a természeti és társadalmi környezettel, alakuljon ki benne kötődés, nemzettudat.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra: Fejlődjön a tanuló európai identitástudata, az egyetemes emberi civilizáció értékeinek megbecsülése.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés: Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek fejlesztése, a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervező eljárásokkal (pl. együttműködés képessége, konfliktuskezelés stb.).

Gazdasági nevelés: A fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekek kapcsolatának felismerését kell elősegíteni a tanulóknál.

Környezettudatosságra való nevelés: A tanulók környezetkímélő magatartásának kialakítása, fejlesztése.

A tanulás tanítása: Feladat a motiváció fejlesztése, változatos tanulási módszerek, szinterek megismertetése a tanulókkal, a gondolkodási képességek fejlesztése.

Testi és lelki egészség: A konfliktuskezelés, az együttműködési képesség, az önérték érvényesítésének a fejlesztése.

Felkészülés a felnőttléti szerepeire: Önismeret fejlesztése többféle tevékenységi lehetőség biztosításával.

Fejlesztési követelmények

A tantárgynak elsősorban a tanuló komplex látásmódját kell fejlesztenie, azt a képességet, hogy felfedezze a hasonlóságot a látszólag egymástól távol álló jelenségekben. Ki kell alakítania benne azt a törekvést, hogy a felszín mögött keresse a lényegi jelenségeket.

Továbbá fejleszteni kell a térbeli és időbeli tájékozódó képességet, az ismeretszerzési és -feldolgozási képességeket, a történelmi források önálló és kritikus értelmezését, a pontos fogalomhasználatot, a szóbeli és írásbeli (teszt és esszé) kifejezőkészséget. A

tananyag-feldolgozás folyamatában a tanulók sajátítsák el a könyvtári (elektronikus információhordozók is) információgyűjtés

és -felhasználás képességét (szakkönyvek, lexikonok, atlaszok). Az adott korszakot a tanuló minél nagyobb teljességben lássa: életmódtörténet; az irodalom-, zene- és egyéb képzőművészeti ágak segítségével.

II. Óraszám:

évi 36 óra

heti 1 óra

III. Folyamatterv

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás – és képességterület
Történelemtudomány és művészetek (5 óra)	A történelemtudomány tárgya, feladata	A történelemtudomány születése, eredete	Beszélgetés, csoportos anyaggyűjtés, fogalmazási feladat	Kommunikációs képesség fejlesztése és idő fogalma bevezetése
	A történelem forrásai	Íratlan és írott források, a forráselemzés szempontjai	Tanári előadás, csoportmunka készítése a modern forrásokról	Kommunikációs gondolkodás-tanulásfejlesztés
	A történelem segédtudományai	A régészet, címertan, éremtan, oklevéltan – hagyományos segédtudományok	Csoportmunka megadott témában: kutatómunka végzése	Szabályok, munkaszervezés megtanulása és tevékenységnevelés
	Tájékozódás térben és időben	Az időszámítás fogalma, a legismertebb időszámítási rendszerek	Ismeretek felelevenítése, időszalag készítése	Kommunikációs gondolkodás-tanulásfejlesztés

			– időutazás-játék	kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Nagy történelmi korszakok és jellemzőik	Az ismertebb történelmi korszakok megnevezése, a korszakhatárok megismerése	Gyűjtőmunka könyvtárban, tanári közlés és térképolvasás	Kommunikáció és írásban, gondolkodás-tanulásfejlesztési szabályok betartása
Ókor (5 óra)	Érdekességek az ókor kultúrájából	Az ókor jellemzői: gazdaság, társadalom, kultúra	Ismeretek felelevenítése, térképolvasás és szövegvázlat készítése Jellegzetes épületek, tárgyak azonosítása	Tér- és időfogalom fejlesztése Mindennapi fogalom alkalmazása a történelemben Gondolkodásfejlesztés
	Mítoszok, mitológia	Ókori teremtés- és pusztulásmitoszok összehasonlítása A Biblia	Szövegértési és szövegalkotási feladatok, páros és csoportmunka Gyűjtőmunka Bibliával kapcsolatban	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Az írás kezdete, története	A kép- és szótagjelölő, valamint a hangjelölő írás létrejötte, betűírás A mezopotámiai írásrendszerek	A különböző írásrendszerek és kultúrák azonosítása frontális és páros munkával	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Az ókori építészet emlékei	A Világ hét csodája	Prezentáció készítése csoportmunkával	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Az ókori ember hétköznapijai	Életmód és család az ókorban	Csoportmunka az ismeretszerzésben és -rendszerezésben	Szabályok, munkaszervezés alkalmazása a tanulásban, tevékenységben
Középkor (7 óra)	Érdekességek a mindennapokból és a középkor műveltségéből	A középkor definíciója, tagolása, terjedelme térben és időben	Ismeretek közös felidézése és rendszerezése csoportmunkában	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A kereszténység szerepe a középkori ember világlképében	A középkori világlkép jellemzői	Ismeretek felidézése, rendszerezése, összehasonlító vázlat készítése, páros munka	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A keresztény egyház szerepe és felépítése	A nyugati és a keleti egyház felépítése és	Források és forráselemzése	Kommunikáció, gondolkodás-

		működése, a szerzetesrendek	módok megismertetése: kép, szöveg, zene, filmfeldolgozás	tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A lovagi életmód jellemzői (2 óra)	A lovageszmény kialakulása, a lovagi költészet	Források és forráselemzése módok megismertetése: kép, szöveg, zene, filmfeldolgozás	Kommunikáció: gondolkodás-tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A középkori falusi életmód	A faluszerkezet és a gazdálkodás jellemzői Hétköznapiak és ünnepek	Források és forráselemzése módok megismertetése: kép, szöveg, filmfeldolgozás	Kommunikáció: gondolkodás-tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Városi élet a középkorban	A középkori város képe és társadalma, önkormányzat és várostípusok	Források és forráselemzése módok megismertetése: kép, szöveg, filmfeldolgozás	Kommunikáció: gondolkodás-tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése
A polgári átalakulás kora (7 óra)	A kora újkor életmódjának és világgépének változásai	A földrajzi felfedezések előzményei	A világgép és a tudomány és technika változásai a kora-újkorban forrásokon keresztül	Kommunikáció: gondolkodás-tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A földrajzi felfedezések gazdasági következményei	Az eredeti tőkefelhalmozás és a világkereskedelem kialakulása	Források és forráselemzési módok megismertetése: kép, szöveg, filmfeldolgozás	Kommunikáció: gondolkodás-tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Régiók Európában	A kontinentális munkamegosztás kialakulása és működése Európában	Források és forráselemzési módok gyakorlása: kép, szöveg, filmfeldolgozás csoportmunkában	Kommunikáció: gondolkodás-tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A mindennapi élet változásai az újkorban (2 óra)	Az életmód változása és következményei a nagy járványok és háborúk kora	Források és forráselemzési módok gyakorlása: kép, szöveg, filmfeldolgozás csoportmunkában Prezentáció készítése	Tér- és időfogalom fejlesztése Mindennapi feladatok alkalmazása a Gondolkodásfejlesztés
	Korstílusok az újkorban	Az újkor korstílusai: a manierizmus és a barokk	Prezentáció készítése csoportmunkával	Kommunikáció: gondolkodás-tanulásfejlesztés: kreativitás és együttműködés fejlesztése

A modern világ születése (4 óra)	Az első és a második ipari forradalom és hatása a mindennapokra (2 óra)	A mindennapi élet változásai és az urbanizáció hatása a településszerkezetre és az életmódra	Források és forráselemzési módok gyakorlása: kép, szöveg, filmfeldolgozás csoportmunkában	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Az ipari forradalom új találmányai: a közlekedés forradalma	A technikai eszközök születése és a gyáripar kialakulása	A tudomány és technika változásai az újkori forrásokon keresztül Szöveg- és képelemzés önállóak és csoportmunkában	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A tömegkommunikáció forradalma	A Világ „összezsugorodásának” folyamata, a tömegmédiák megjelenése	Források és forráselemzési módok gyakorlása: kép, szöveg, filmfeldolgozás csoportmunkában Prezentáció készítése	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
A 20. század új jelenségei a világban (3 óra)	A világháborúk hatása az emberiségre – a diktatúrák születése	A kommunista és a szélsőjobboldali ideológiák megjelenése Európában	Ismeretek felidézése önálló munka segítségével, összehasonlító vázlat készítése	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A kétpólusú világ összeomlása és következményei	A hidegháború és a keleti tömb összeomlása	Multimédiás előadás csoportos feldolgozása	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Az ENSZ létrejötte és szervezetei	Az ENSZ intézményeinek működése	Ismeretek felidézése, rendszerezése, összehasonlító vázlat készítése, páros munka	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
A 21. század új jelenségei (5 óra)	A globalizáció pozitív és negatív hatásai mindennapi életünkre (2 óra)	A globalizáció jelenségének elemei	Csoportos ismeretszerzés digitális forrásokból, rendszerezése páros munkában	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	A terrorizmus jelensége napjainkban	A terrorizmus jelensége, a civil társadalom válaszai	Csoportos ismeretszerzés digitális forrásokból, rendszerezése páros munkában	Kommunikáció, gondolkodás-tanulásfejlesztés, kreativitás és együttműködés fejlesztése
	Etnikai és vallási	A rasszizmus és a vallási	Csoportos	Kommunikáció

	ellentétek a Világban (2 óra)	fanatizmus	ismeretszerzés digitális forrásokból, rendszerezése páros munkában	gondolkodás- tanulásfejlesztés kreativitás és együttműködés fejlesztése
				Kommunikáció- gondolkodás- tanulásfejlesztés kreativitás és együttműködés fejlesztése

IV. Értékelés

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata.

A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének értékelése az

aktivitás, szóbeli és írásbeli megnyilvánulások alapján szövegesen történik:

- Szóbeli és/vagy írásbeli beszámoló egy-egy résztémából
- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló egy-egy témakörben a megadott szempontok, vagy önálló gyűjtés alapján,
- Szituációs játékok (történetek, népszokások eljátszása), vitaszituációkban való részvétel, kézműves tevékenységek.
- Projektmunkában való részvétel (egyéni vagy csoportos)

V. Eszközök, tankönyvek

Használhatók a forgalomban levő 5-8. évfolyamos történelemkönyvek megfelelő fejezetei,

Az iskolai könyvtár kötetei, folyóiratai

Történelmi atlaszok, Művelődéstörténeti atlasz, IKT-eszközök

VI. Személyi feltétel

Történelem szakos középiskolai tanár